

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
Bölcsészettudományi Kar

**ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS
DIÁKKÖRI KONFERENCIA
DOLGOZAT**

*Az anglicizmusok térhódítása a peresztrojka utáni
orosz gazdasági-pénzügyi nyelvben: ismeretük és
használatuk az orosz anyanyelvi beszélők körében*

Témavezető:
Dr. Janurik Szabolcs
egyetemi adjunktus

Készítette:
Pék Eszter Lilla
szlavisztika alapszak
orosz szakirány

A pályamunka lezárásának dátuma: 2025.01.15.

TARTALOMJEGYZÉK

1.	BEVEZETÉS	2
2.	ELMÉLETI HÁTTÉR	5
2.1	ALAPVETŐ DEFINÍCIÓK	5
2.2	AZ ANGOL NYELV KETTŐS HATÁSA	6
2.3	ANGLICIZMUSOK AZ OROSZ NYELVBEN A PERESZTROJKA HATÁSÁRA	7
2.4	ANGLICIZMUSOK AZ OROSZ GAZDASÁGI-PÉNZÜGYI NYELVBEN A PERESZTROJKA HATÁSÁRA	9
2.4.1	A PERESZTROJKA ÉS A PIACGAZDASÁG KIALAKULÁSÁNAK IDŐSZAKA (1985–1999).....	9
2.4.2	GLOBALIZÁCIÓ, DIGITÁLIS GAZDASÁG ÉS PÉNZÜGYEK (1999–2024).....	10
3.	KUTATÁSMÓDSZERTAN	12
4.	A KUTATÁS EREDMÉNYEI ÉS ELEMZÉSE	15
4.1.	A SZÓJEGYZÉK BEMUTATÁSA	15
4.1.1	A KIVÁLASZTOTT GAZDASÁGI SZAVAK ELEMZÉSE	20
4.1.2	A KIVÁLASZTOTT PÉNZÜGYI SZAVAK ELEMZÉSE	22
4.2.	A KÉRDŐÍVES VIZSGÁLAT ISMERTETÉSE	24
5.	BEFEJEZÉS.....	33
6.	BIBLIOGRÁFIA	35

1. BEVEZETÉS

Startup... A kifejezés valószínűleg sokak számára ismerősen cseng. Ha egy kicsit közelebbről megnézzük, akkor azonban látjuk, hogy ez nem magyar eredetű szó. A *startup* kifejezés az angol *to start up* ‘elindítani, beindítani’ igéből származik, amely eredetileg bármilyen új kezdeményezés elindítását jelentette. Az 1970-es években kezdték használni vállalkozások kontextusában, majd az 1990-es évektől, az internetes boommal egyre népszerűbbé vált (Minya 2014: 106). Az angol szavak átvétele nemcsak a magyar nyelvben, hanem az orosz nyelvben is megjelenik, például szaknyelvi példákban és a fiatalok által használt szlengben. A magyar *startup* vagy az orosz *сmapman* kifejezések (amelyeknek a kiejtése szinte teljesen megegyezik az angol nyelvű formával) is mutatják azt, hogy olyan világban élünk, ahol a nyelvek folyamatosan változnak, és új szavak kerülnek be a mindennapi használatba, amelyek jelentősen formálják a kommunikációt. Az angol nyelv hatása világszerte megfigyelhető, de számomra különösen érdekes az orosz gazdasági-pénzügyi nyelvben bekövetkezett változásokat vizsgálni a peresztrojka időszakát követően. Az 1985 után induló gazdasági reformok és globalizációs folyamatok során számos angol eredetű kifejezés került át az orosz nyelvbe, hogy kifejezze az új gazdasági környezetet és annak fogalmait (Janurik 2007: 2–5).

Ezek az angoltól átvett kölcsönszavak nem csupán a szakmai nyelvet formálták, hanem az orosz anyanyelvűek hétköznapi kommunikációjában is egyre nagyobb szerepet kaptak. Például olyan szavak, mint a *ребрендинг* ‘rebranding, márkacsere’, *криптовалюта* ‘kripto valuta’ vagy *краудфандинг* ‘közösségi finanszírozás’ nemcsak az orosz gazdasági diskurzusban váltak nélkülözhetetlenné, hanem a köznyelv részévé is lettek. Ezt a köznyelvesedési folyamatot a dolgozathoz végzett kutatásomban alá is fogom támasztani.

Dolgozatom célja, hogy bemutassam a peresztrojka utáni időszakban az orosz gazdasági-pénzügyi nyelvbe bekerült angol nyelvből származó kölcsönszavakat, elemezzem ezek eredetét, terjedését és használatát az orosz anyanyelvű beszélők körében. Ehhez készítettem egy szójegyzéket, amely 30 általánosabb gazdasági és 30 pénzügyben használatos kifejezést tartalmaz. Ezután egy kérdőíves felmérésen keresztül megvizsgáltam 10–10 szó ismertségét és gyakoriságát az orosz nyelvhasználatban. Kutatásomban kiemelt figyelmet fordítok arra, hogy ezek a szavak milyen mértékben váltak az orosz anyanyelvű beszélők ismeretének és kommunikációjának részévé. Feltételezésem szerint az angol eredetű kifejezések nemcsak a szakmai terminológiát formálták, hanem a köznyelvbe is jelentős mértékben beépültek,

különösen a fiatalabb generációk körében. Azonban vannak olyan kifejezések is, amelyek szakmai háttértudást igényelnek a gazdasági és a pénzügyi szektorban, és az angol nyelv ismerete is fontos egyes fogalmak megértéséhez.

A dolgozatomban két fő kérdésre szeretnék választ adni:

1. Mennyire ismerik és használják az orosz anyanyelvi beszélők a gazdasági-pénzügyi szférában előforduló angol eredetű kölcsönszavakat?

2. Milyen különbségek figyelhetők meg ezen kifejezések ismertsége között az életkor, a szakmai háttér vagy a földrajzi elhelyezkedés szerint?

Személyes motivációm a témában az, hogy a Budapesti Corvinus Egyetem negyedéves hallgatója is vagyok nemzetközi gazdálkodás szakon, ahol angolul folytatom tanulmányaimat, és tavaly sikeresen teljesítettem a Budapesti Gazdasági Egyetem B2-es szintű gazdasági orosz nyelvvizsgáját, és azóta is érdeklődöm az orosz nyelv gazdasági vonatkozásai iránt. A nyelvészeti érdeklődésem összekapcsolása a gazdaságtudományi kontextussal különösen izgalmas lehetőséget nyújt számomra, hogy mélyebben megismerjem az orosz nyelv változásait.

A dolgozatom felépítése alapján négy fő részből áll. Az első rész a *Bevezetés*, amely ismerteti a kutatás témáját és célkitűzéseit, kiemelve az anglicizmusok térhódítását az orosz gazdasági-pénzügyi nyelvben, különösen a peresztrojka utáni időszakban. A második rész az *Elméleti háttér*, amely az alapvető fogalmak és definíciók tisztázásával kezdődik, különös tekintettel az anglicizmusokra és a peresztrojka időszakának nyelvi hatásaira. Ezt követően bemutatja az angol nyelv kettős hatását, az anglicizmusok megjelenését az orosz nyelvben, valamint az orosz gazdasági-pénzügyi nyelvben tapasztalható változásokat a peresztrojka hatására. A harmadik rész a *Kutatásmódszertan*, amely részletesen bemutatja a dolgozat kutatási módszereit, beleértve az empirikus és elméleti vizsgálati módszereket. A negyedik fejezet *A kutatás eredményei és elemzése*, amely két fő témakörre bontva tárgyalja az eredményeket. Az első rész a szójegyzék bemutatása, amely részletesen elemzi az anglicizmusokat az orosz gazdasági és pénzügyi szaknyelvben. A második rész a kérdőíves vizsgálat ismertetése, amely az anglicizmusok ismertségét és használatát méri az orosz anyanyelvi beszélők körében. A dolgozat záró része a *Befejezés*, amely összefoglalja az elért eredményeket, és rámutat a kutatás főbb tanulságaira. A dokumentum végén található a *Bibliográfia*, amely a felhasznált forrásokat tartalmazza.

Munkám során hasznos tanácsokat és útmutatásokat kaptam konzulensemtől, Dr. Janurik Szabolcstól, aki nagyban hozzájárult a dolgozatom elkészüléséhez, hiszen az orosz nyelvben

megjelenő anglicizmusok a szakterületét képezik. Segítségét és tanácsait ezúton is szeretném megköszönni.

2. ELMÉLETI HÁTTÉR

2.1 ALAPVETŐ DEFINÍCIÓK

Kutatásom egyszerű megértéséhez fontosnak tartom tisztázni a címben is megjelenő *anglicizmus* és *peresztrojka* kifejezéseket. Az anglicizmus fogalma elsősorban azokra a lexikai elemekre vonatkozik, amelyek az angol nyelv szókészletéből kerültek át egy másik, befogadó nyelvbe, kutatásom esetében az orosz nyelv lexikai állományába (Magyar etimológiai szótár, n. d.). A Brit Birodalom fennállása elősegítette az angol nyelv terjedését és hivatalos nyelvvé válását számos országban. A gyarmatosítás időszakában az angol nyelv átkelt az óceánokon és határokon, és a globalizáció korában tovább erősödött a szerepe. Az angol hivatalos nyelv 53 országban, és összesen körülbelül 1,5 milliárd beszélője van. Az angol az utóbbi évtizedekben nemzetközi nyelvvé vált, mivel az angol a legszélesebb körben használt nyelv az interneten, a szoftverfejlesztés és a globális pénzügyek területén (Ethnologue, 2023). Ez is alátámasztja azt, hogy dolgozatom témája aktuális, hiszen a pénzügyi szaknyelvben és szektorban meghatározó az angol eredetű jövevényszavak aránya, illetve az angol nyelv használata.

Az anglicizmusok értelmezésében azonban léteznek szűkebb és tágabb meghatározások. A szűkebb értelmezés kizárólag az angol nyelv brit, szigetországi változatából származó kölcsönzéseket tekinti anglicizmusnak, míg például az amerikai angoltól átvett szavakat külön fogalomként, „amerikanizmus” néven határozza meg. A jelen munka a tágabb értelmezést követi, amely az angol nyelv minden variánsából származó lexikai elemeket anglicizmusként vizsgálja, függetlenül azok regionális eredetétől. Így az angol nyelv minden változata – beleértve az amerikai, ausztrál és más dialektusokat – a vizsgálat részét képezi (McCrum, Cran & MacNeil 2003: 9–10).

Ezt követően szeretném meghatározni és részletesen bemutatni a peresztrojka fogalmát. A peresztrojka (oroszul: *перестройка*, jelentése: ‘átalakítás’) a Mihail Gorbacsov által 1985-ben elindított politikai és gazdasági reformprogram volt, amelynek célja a Szovjetunió gazdaságának modernizálása és a nemzetközi kapcsolatok nyitottabbá tétele volt. E reformok következtében a Szovjetunióban fokozódott a globalizáció hatása, és számos nyelvi kölcsönzés, köztük anglicizmusok is elterjedtek az orosz nyelvben, különösen a gazdasági szektorban. Ezek az anglicizmusok nemcsak a szakmai zsargonban, hanem a mindennapi beszédben is megjelentek, jelezve a nyelvi és kulturális nyitás folyamatát (Encyclopaedia Britannica, 2024b).

2.2 AZ ANGOL NYELV KETTŐS HATÁSA

Mivel az angol nyelv nemzetközi nyelvnek tekinthető, így hatása egyéb nyelvekre is jelentős. Az angol nyelv globális jelentősége az elmúlt évszázadok során folyamatosan növekedett, és mára a világ legbefolyásosabb nyelvéné vált. Ez a folyamat elsősorban a Brit Birodalom gyarmatosító tevékenységének és az Egyesült Államok gazdasági, kulturális, valamint technológiai dominanciájának köszönhető (Crystal 2003: 7–60).

Alfarhan (2016) és Crystal (2003) tanulmányai is igazolják az angol nyelv globális nyelvvé válását, illetve az írók vizsgálják az angol nyelv hatásait a nyelvtanulásra és a kulturális identitásra. Az angol nyelv dominanciája elsősorban a globalizációnak köszönhető, különösen a gazdaság és az oktatás területén. Az angol nyelv a kereskedelem, a technológia, a politika és a diplomácia vezető nyelve. Azonban ez a dominancia nemcsak pozitív következményekkel jár, hanem kulturális identitásvesztéshez is vezethet a nem anyanyelvi beszélők körében.

A következőkben az angol nyelv kettős hatását szeretném elemezni. Az angol nyelv gazdasági sikernek tekinthető, hiszen ismerete gazdasági előnyöket biztosít a tőkés réteg számára, de új társadalmi egyenlőtlenségeket is teremt, hiszen nem mindenki tudta elsajátítani a nyelvet, ami így hátrányt jelenthet a munkaerőpiacon. Az angol nyelv megkönnyíti a globális, kultúrák közötti kommunikációt, ugyanakkor kulturális homogenizációt idéz elő. Illetve az angol felvette a lingua franca szerepét, azaz dominanciája befolyásolja a közösségekben élő, helyi kultúrákat és identitásokat, kulturális eróziót okozva (Crystal 2003: 11–14).

Bővebben kifejtve az angol nyelv hatásait, kijelenthetjük, hogy az angol nyelv ismerete elengedhetetlen a technológiai és szakmai fejlődéshez. Emiatt a harmadik világbeli országok jelentős erőforrásokat fordítanak az angol oktatásra, hogy versenyképesebbek legyenek, de ez társadalmi rétegződést okoz, hiszen ezekben a térségekben többnyire a felsőosztály és a felső-középosztály (amennyiben megtalálható) fér hozzá a megfelelő nyelvoktatáshoz. Így vált az angol nyelvtudás egyes társadalmi osztályokhoz való tartozás szimbólumává (Alfarhan 2016: 2–3).

Az emberek kulturális identitása is gyengülhet az angol nyelv hatására, hiszen a nyelvet elsajátító emberek gyakran alkalmazkodnak a nyugati kulturális normákhoz, ami saját kultúrájuk háttérbe szorulását eredményezheti. Multikulturális környezetekben az angol dominanciája kiszoríthatja a kisebb nyelveket (Crystal 2003: 20–25). Azonban ez a tendencia nemcsak a kisebb nyelvek esetében igaz, hiszen például az orosz nyelvben is számos angol

eredetű szó jelent meg az utóbbi időben, veszélyeztetve ezzel az orosz nyelvi sajátosságokat. Sok esetben a köznyelvben állandósult az anglicizmusok használata az eredeti orosz kifejezések helyett.

Nagyon pozitív hatásnak emelhető ki az, hogy az angol nyelv hidat képez a különböző kultúrák között, egyszerűbbé téve így az üzleti együttműködéseket. Azonban ez eredményezheti azt is, hogy kisebb nyelvek és azok kulturális örökségei elvesznek vagy csökken a nyelvi sokszínűség. Ez abban is látható, hogy a közösségi média domináns nyelve az angol, ami a kommunikációs szokások uniformizálódásához vezet (Alfarhan 2016: 3–6).

Összességében elmondható az, hogy az angol nyelv globalizációja jelentős hatást gyakorolt a kulturális identitásra, különösen az angolt második nyelvként tanulók körében. Az angol nyelv elősegíti a globális kommunikációt és a gazdasági fejlődést, de a helyi kultúrák és nyelvek védelme érdekében egyensúlyra van szükség.

2.3 ANGLICIZMUSOK AZ OROSZ NYELVBEN A PERESZTROJKA HATÁSÁRA

Az angol nyelv hatása az orosz nyelvre az 1980-as évek közepétől intenzívebbé vált, főként a peresztrojka és az azt követő rendszerváltás következtében. A reformok hatására az orosz nyelvben megfigyelhetővé vált az angol szókészlet elemeinek fokozott beáramlása, ami a globalizáció és a nemzetközi kapcsolatok erősödésének közvetlen következménye. Ez a jelenség különösen a gazdasági szektorban volt szembetűnő, tehát a peresztrojka nemcsak politikai és gazdasági reformokat hozott, hanem jelentős nyelvi változásokat is előidézett (Кошмаров 1999: 39).

A peresztrojka időszakában (1985–1991) és az azt követő években az orosz nyelv normái megváltoztak: dinamikusabbá váltak, és nyitottabbá az új szavak és stílusok befogadására. Ez a változás tudatos eltávolodást jelentett a szovjet korszak nyelvi hagyományaitól, elősegítve a neologizmusok és az új angol kölcsönszavak megjelenését (Кошмаров 1999: 39).

Mostanra már az is kimondható, hogy szinte az angol az egyetlen forrásnyelv, ahonnan az orosz nyelv szavakat vesz át, amelyeket a hétköznapi használatban is alkalmaz. Példaként említhető az *офис* (office) szó, amely kiszorította a korábban német eredetű *кантора* és a francia *бюро* szavakat. Ez a tendencia azt mutatja, hogy az angol kölcsönszavak nemcsak új fogalmakat vezettek be, hanem korábbi idegen eredetű szavakat is helyettesítettek (Janurik 2010: 46).

Az angol szavak kölcsönzésének motivációi két csoportra bonthatók, a lingvisztikai és a szociolingvisztikai tényezőket sorolhatjuk ide. Elsősorban a nyelvészeti tényezőket vizsgálom a tanulmányomban. Sok új fogalomhoz nem létezett megfelelő orosz szó, így vált

használatossá például a *компьютер* is, az angol *computer* nyomán, amely számítógépet jelent (Janurik 2010: 47).

A nyelvészeti motivációhoz sorolható még az az eset is, amikor szemantikai különbségek indokolták az átvételt. Ilyen eset például a *киллер* szó, amely bérgyilkost jelent, így jelentéstöbbletet ad az általános orosz *убийца* kifejezésnek, amely csak egyszerűen a gyilkosra utal (Janurik 2010: 47).

Emellett az orosz beszélt nyelvben az egyszavas kifejezéseket gyakran előnyben részesítik, így került be a használatba az angol *arm wrestling* fonetikus leírva *армрестлинг* formában, amelynek jelentése a szkanderral egyezik meg. Korábban ennek is orosz megfelelője volt (*борьба на руках*), amelynek a magyar tükörfordítása karbirkózásnak felel meg. Ez a három tagból álló forma kevésbé mondható tömörnek (Janurik 2010: 47).

Másodsorban a szociolingvisztikai tényezőket szeretném megemlíteni. Az angol nyelvű terminológia magas presztízsnak örvend, ez különösen igaz a technológiai, a gazdasági és a kulturális területeken alkalmazott szaknyelvre. Illetve azt is érdemes még ebben a kategóriában megemlítenem, hogy a reklám, az internet és a szórakoztatóipar jelentős szerepet játszott az anglicizmusok elterjedésében, különösen a fiatalok körében (Janurik 2010: 48).

Az írott és elektronikus média már a peresztrojka alatt és azután is gyorsan reagált a politikai és társadalmi eseményekre, elősegítve az angol szavak elterjedését. Az újságírók gyakran az eredeti angol kifejezéseket használták, hiszen a fordítás során gyakran nehéz volt pontos megfelelőket találni az orosz nyelvben. Ezért is nevezzük a médiát az angol nyelvi hatások elsődleges közvetítőjének (Романов 2000: 81).

A peresztrojka idején a reklámoknak és a marketingnek meghatározó szerepe lett az orosz gazdaságban. Emiatt a reklámnyelv az 1990-es években megjelent az orosz nyelvben is. Ez az átvétel főként a nyugati, különösen az angol reklámtechnikákon alapult. Az angol kifejezések nemcsak terminológiai szerepet töltenek be, hanem ahogy korábban már említettem, presztízst is képviseltek, divatosnak és újszerűnek számítottak (Подчасова 1995: 71).

A fiatalok szerepe és az ifjúsági szleng is fontos elemei az anglicizmusok elterjedésének az orosz nyelvben. Az orosz szleng mindig is nagyban támaszkodott kölcsönszavakra, a műholdas csatornák és az internet révén a fiatalok közvetlenül követhették a zenei és technológiai trendeket, így az angol eredetű szavak gyorsan népszerűvé váltak körükben (Романов 2004: 53–59).

2.4 ANGLICIZMUSOK AZ OROSZ GAZDASÁGI-PÉNZÜGYI NYELVBEN A PERESZTROJKA HATÁSÁRA

A Gorbacsov által bevezetett peresztrojka – amely a gazdasági és társadalmi átalakulás fogalmát jelenti – 1985-től kezdődően az oroszországi reformok szimbólumává vált, amelyek reformjai jelentős változásokat hoztak az orosz gazdaságban. Bár az orosz gazdasági szókincsben már a peresztrojka előtt is számos angol eredetű kölcsönszó honosodott meg, a peresztrojka időszaka alatt és azt követően az angol hatás jelentősen erősödött. A gazdaság tervrendszeréről piacgazdaságra való áttérése, valamint a Nyugat felé való nyitás számos új fogalommal ismertette meg az orosz nyelvet (Janurik 2007: 29–32). Az amerikai gazdasági és kulturális hatás növekedése, valamint az angol nyelv globális dominanciája miatt az angol kölcsönszavak túlsúlyba kerültek a német és francia eredetű szavakkal szemben (Janurik 2007: 33–34). A rendszerváltás tovább erősítette ezt a folyamatot, amely az 1990-es években tetőzött, jelentősen növelve az orosz nyelvben megjelenő anglicizmusok számát (Крысин 2008: 4–5).

2.4.1 A PERESZTROJKA ÉS A PIACGAZDASÁG KIALAKULÁSÁNAK IDŐSZAKA (1985–1999)

A peresztrojkat Mihail Gorbacsov kezdte el 1985-ben. Ahogy korábban már említettem, a kifejezés egy reformprogram volt a Szovjetunióban, amelynek célja a gazdasági és társadalmi struktúrák modernizálása, valamint a szovjet gazdaság stagnálásának megszüntetése volt. A reformok keretében csökkentették a központi pártirányítás szerepét, és a vállalatok vezetőit, valamint munkásait igyekeztek érdekeltté tenni a jobb minőségű és nagyobb haszonnal járó termelésben (Encyclopaedia Britannica, 2024b). A peresztrojka időszakában felmerült a föld reprivatizálásának gondolata a családi birtokra építve, ám a szövetkezetek támogatásának elmulasztása a mezőgazdaságban is a peresztrojka vereségét hozta (Múlt-kor történelmi magazin, 2011).

A peresztrojka politikája végül a Szovjetunió felbomlásához és az orosz kapitalizmus kialakulásához vezetett. A Szovjetunió 1991-es felbomlása után Oroszország jelentős politikai, gazdasági és társadalmi átalakuláson ment keresztül. Borisz Jelcin lett az Orosz Föderáció első elnöke, és az ország elindult a piacgazdaság kiépítése felé. A gyors privatizációs folyamat során állami tulajdonban lévő vállalatokat adtak el, ami súlyos társadalmi egyenlőtlenségekhez és oligarchák felemelkedéséhez vezetett. Ezt az időszakot főként a kapitalizmus, a nemzetközi kapcsolatok erősödése, az egyéb országokkal folytatott kereskedelem, a szabad választások és a demokrácia jellemezte. A gazdasági átalakulásokat

mély recesszió és hiperinfláció kísérte, miközben a szociális ellátórendszerek jelentősen leépültek. Az 1990-es években politikai instabilitás és korrupció uralta az országot, ugyanakkor megkezdődött a demokratikus intézményrendszer kiépítése, például szabad választások bevezetésével. 1999-ben az orosz Állami Duma megindította Borisz Jelcin elleni vádemelési eljárást, többek között azzal vádolva őt, hogy szerepet játszott a Szovjetunió 1991-es felbomlásában. Azonban a Duma nem tudott elegendő szavazatot szerezni az eljárás folytatásához. Jelcin, a kiszámíthatatlan döntéseiről ismert politikus 1999. december 31-én váratlanul bejelentette lemondását, és a hatalmat egy új, energikus vezetés kezébe kívánta adni. Miniszterelnökét, Vlagyimir Putyint nevezte ki az Oroszországi Föderáció elnökének, aki cserébe mentelmi jogot biztosított Jelcin számára a jövőbeni jogi eljárásokkal szemben (Encyclopaedia Britannica, 2024a).

Az ebben a korszakban elterjedt szavak nagymértékben kapcsolódnak a gazdasági és politikai helyzethez. Ilyen szavak például a *кем*, amely készpénzt jelent, és a piacgazdaság fellendülésével elterjedt a hétköznapi nyelvben is 1995-től kezdve. A *микробизнес* kifejezés szintén ebben az időszakban vált ismertté a privatizáció hatására, ezt is 1995-ben használták először. Jelentése egy kb. 15–20 főt foglalkoztató vállalkozás. Harmadik példaként a *кросс-холдинг* kifejezést említem, amely 1998-ban jelent meg az orosz nyelvben. Ez a fogalom két (vagy több) vállalatra utal, amelyek egymás részvényeinek jelentős hányadát birtokolják. Az új szavak orosz nyelvbe való bekerülésének idejével kapcsolatos információk a Neolex online adatbázisában érhetők el (Институт лингвистических исследований РАН, n. d.).

2.4.2 GLOBALIZÁCIÓ, DIGITÁLIS GAZDASÁG ÉS PÉNZÜGYEK (1999–2024)

1999-ben Vlagyimir Putyin hatalomra kerülésével Oroszország új irányt vett a politikai stabilitás és gazdasági növekedés felé. Az ország gazdasága az elmúlt években jelentős növekedést mutatott. 2024 első negyedévében a GDP 5,4%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest (Orosz Hírek, 2024).

Emellett fontosnak tartom megemlíteni a digitalizációt és annak gazdasági hatásait. Az internet és a mobiltelefonok elterjedése forradalmasította a kommunikációt és az üzleti életet az egész világon és Oroszországban egyaránt. Az olyan közösségimédia-platformok, mint a VKontakte vagy az Instagram széles körben elérhetővé váltak, átalakítva a társadalmi és üzleti interakciókat. Az online bankolás és a digitális fizetési rendszerek jelentősen megkönnyítették a pénzügyi tranzakciókat, és lehetővé tették a pénzügyek digitalizációját.

A digitalizációs folyamatok miatt nagy népszerűségnek örvendenek a kriptopénzek is, mint például a Bitcoin, megjelenése szintén fontos szerepet játszott az orosz gazdaság modernizációjában. 2024 augusztusában Vlagyimir Putyin aláírta a kriptovaluta-bányászat legalizálásáról szóló törvényt, amely hivatalosan is szabályozza a kriptovaluta-bányászatot az országban (Kripto Akadémia, 2024).

A digitális rubel bevezetése is jelentős lépés a digitális gazdaság felé. A tervek szerint 2025-ben teljeskörűen használható lesz a digitális rubel Oroszországban, amely tovább erősíti a digitális pénzügyek szerepét az országban (BitcoinBázis, 2024).

Összességében Oroszország az elmúlt évtizedekben jelentős előrelépéseket tett a digitális gazdaság és pénzügyek terén, integrálva a globális trendeket és technológiai innovációkat a nemzeti gazdaságba.

A Neolex online adatbázisából kigyűjtöttem néhány anglicizmust, amelyek a 21. században kerültek be az orosz nyelvbe. Ilyen kifejezés például a *букмун*, amelyet 2018 óta használnak az oroszban, és olyan kriptopénzre utal, amely nagy népszerűségnek örvend egy adott időszakban. Ez a fogalom is a pénzügyek digitalizációjához köthető. Meglepő módon a *кеш-трейдинг* is ebben az időszakban jelent meg, pontosabban 2017-ben. A szó jelentése azonnali készpénzes fizetés, amelynek a 2010-es években még nagyobb szerepe lehetett. Valószínűleg ez a kifejezés kompenzálni akarta a digitális bankolás és pénzügyek elterjedését, és így került be a köznyelvi szókincsbe, vagy csak azért, hogy hangsúlyozza ezt az offline fizetési módot, amelynél a vásárlók nem használnak fizikai bankkártyát vagy egyéb okoseszközöket a tranzakció teljesítéséhez. A *кешмованием* is viszonylag új kifejezésnek számít, hiszen 2017-ben került be az orosz nyelvbe, és szintén a digitális pénzügyekhez és a kriptovalutához köthető. A kifejezés olyan személyre utal, aki nagyon ért a kriptopénzekhez és nagy tapasztalattal rendelkezik a témában (Институт лингвистических исследований РАН, n. d.).

3. KUTATÁSMÓDSZERTAN

A történeti és nyelvészeti háttér feldolgozása során kiemelt szerepet játszottak olyan alapvető szakirodalmi források, mint Alfarhan (2016) és Crystal (2003) tanulmányai, amelyek az angol nyelv globális hatásait és azok kulturális, valamint identitásbeli következményeit vizsgálják. Ezek a tanulmányok hozzájárultak az angol nyelv kettős hatásának elemzéséhez és ezen dimenziók mélyebb megértéséhez.

Az orosz nyelvben bekövetkezett változások nyomon követése során Kosztomarov (1999) monográfiája, továbbá Janurik Szabolcs (2010), Romanov (2000) és Podcsaszova (1995) kutatásai szintén jelentős mértékben hozzájárultak az anglicizmusok orosz nyelvre gyakorolt hatásának feltérképezéséhez. A Janurik tanulmányában megjelenő motivációk az angol nyelvű szavak kölcsönzésével kapcsolatban részletesen olvashatók az én kutatásomban is, illetve a média és a marketing szerepe is megfigyelhető az elemzésben, amelyekhez Romanov és Podcsaszova műveiből gyűjtöttem anyagokat. Ezek a források részletes betekintést nyújtottak az anglicizmusok adaptációjának folyamatába, valamint abba, hogy ezek a szavak hogyan váltak a modern orosz gazdasági diskurzus részévé.

A gazdasági és pénzügyi szaknyelvi szókincs tanulmányozása során nagy segítséget jelentett Janurik Szabolcs 2007-ben írt disszertációja az angol szókészleti elemek kölcsönzéséről az orosz nyelvben. A korszakokra történő bontásnál többféle forrásból gyűjtöttem anyagot a tanulmányomhoz, a példák elemzésében elsősorban a Neolex online adatbázis nyújtott segítséget. A források széles körű felhasználása biztosította, hogy dolgozatom mélyreható és átfogó képet nyújtson az angol nyelv orosz gazdasági-pénzügyi szókincsre gyakorolt hatásáról a peresztrojka óta eltelt időszakban.

A kutatásom elkészítése során a peresztrojka utáni időszak orosz gazdasági-pénzügyi nyelvében megjelenő anglicizmusok vizsgálatára összpontosítottam, különös tekintettel ezek eredetére, jelentésére, nyelvtani áttekintésére, elterjedésére és használatára. Az elemzésem alapját egy szójegyzék képezte, amely 60, az angol nyelvből származó kifejezést tartalmazott, két kategóriára bontva: 30 gazdasági és 30 pénzügyi terminust. A megadott kategóriákat úgy alkottam meg, hogy először a hétköznapi nyelvben is ismert gazdasági szakszavakra fókuszáltam, amelyeket a gazdasági háttérrel nem rendelkező orosz anyanyelvi beszélők is érthetnek. A csak a pénzügyben használatos szakszavak ismerete általános jártasságot igényel a szakzsargonban, illetve a pénzügyi szektorban. A pénzügyi részben lévő szavak nagyobb része a digitális bankoláshoz és a pénzügyi rendszerek digitalizációjához is köthető, ami

könnyebbé teheti a fiatalabb generációknak, hogy ismerjék és használják ezeket a szavakat, hiszen a technológiai újítások mindennapjaik részét képezik.

E szavak kiválasztásához olyan forrásokat használtam, mint a Neolex adatbázis, ahol megtalálhatók az orosz nyelvbe bekerülő új kifejezések különböző csoportosítások mentén. A csoportok között megtalálható a téma szerinti kategorizálás is (Институт лингвистических исследований РАН, n. d.). Emellett nagy hasznát vettem az Orosz Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetében készülő neologizmusszótáraknak is, amelyet 2015 óta minden évben kiadnak (Институт лингвистических исследований Российской академии наук, 2015–2022). Ezek az adatbázisok lehetővé tették az angol eredetű szavak pontos azonosítását. A szójegyzék tartalmát olyan kifejezések gazdagították az általános gazdasági szekcióban mint az *аджайл-инновация*, *апсайклинг-бренд*, *аутсорсинг*, *глобализация*, *девелопмент*, *дедлайн*, *дискаунтер*, *зуминг*, *инфлюенсер-индустрия*, *инфлюенсер-маркетинг*, *квитономика*, *ковидономика*, *коворкинг*, *компания-дистрибьютор*, *кост-лидер*, *кросс-холдинг*, *медиамаркетинг*, *микробизнес*, *небигфошник*, *офпрайс-магазин*, *пермакризис*, *ребрендинг*, *рекрутинг*, *релокация*, *роад-шоу*, *стартап*, *франчайзинг*, *френд-шоринг*, *фриланс*, *эко-мерч*. Ezek az általános szakkifejezések jól szemléltetik a gazdasági szóincs globalizációjának folyamatait. A pénzügyi szavakhoz a következő példákat soroltam: *айтиш*, *активы*, *блокчейн*, *бузкоин*, *депозит*, *десвифтизация*, *дефолт*, *кеш*, *кеш-трейдинг*, *кост-шеринг*, *краудфандинг*, *краш-тест*, *кредитор*, *криптовалюта*, *криптоветеран*, *криптокотик*, *кэшбэк*, *леверидж*, *лизинг*, *овердрафт*, *опцион*, *пипикоин*, *портфель*, *реструктуризация*, *токен*, *финтех*, *фьючерс*, *хайп*, *хеджирование*, *шиткоин*. Az alábbiakban a következő részben bemutatom a teljes szólistámat, amelyben már az említett elemzési szempontok is megjelennek, elkülönítve a kifejezéseket egymástól.

A kutatás empirikus szakasza egy kérdőíves felmérés volt, amely az anglicizmusok ismertségét vizsgálta az orosz anyanyelvi beszélők körében. A kérdőív a leírás után két fő részből állt. A leírásban először is megszólítottam a kitöltőket, majd pedig bemutatkoztam, és kifejeztem részvételi szándékomat a Magyarországon megrendezésre kerülő Országos Tudományos Diákköri Konferencián. Röviden bemutattam a kutatásom témáját, amely az angol nyelv hatását vizsgálja az orosz gazdasági és pénzügyi szaknyelvben, valamint a célomat, hogy megtudjam, az orosz anyanyelvű beszélők milyen mértékben ismerik a gazdasági és pénzügyi szakkifejezéseket, és milyen gyakran használják ezeket a mindennapi kommunikációjukban. A kitöltők számára egy minimum életkort adtam meg, amely 17 év volt. Ezt azért határoztam meg, mert Oroszországban a diákok 17 évesen fejezik be a gimnáziumot, és ekkor kezdenek meg a felsőoktatási tanulmányaikat. Fontosnak tartottam,

hogy a kérdőívet ne gimnazisták töltsék ki, hanem olyan válaszadók, akik már elhagyták a középiskolai környezetet, és nagyobb tapasztalattal rendelkezhetnek a gazdasági és pénzügyi szakkifejezések használatában.

Az első szakaszban általános kérdések jelentek meg, a kitöltő nemére, életkorára, lakhelyére, legmagasabb iskolai végzettségére, nyelvtudására és gazdasági tapasztalatára vonatkozóan, míg a második rész az anglicizmusok ismertségét mérte az orosz anyanyelvű beszélők körében egy ötfokozatú Likert-skálán keresztül. Az első szint („совсем не знакомо”) azt jelentette, hogy a szó egyáltalán nem ismerős a válaszadó számára, míg az ötödik szint („полностью знакомо”) azt fejezte ki, hogy a szó teljesen ismerős. A köztes kategóriák – „едва знакомо” (alig ismerős), „умеренно знакомо” (közepesen ismerős) és „в целом знакомо” (nagyjából ismerős) – lehetőséget adtak arra, hogy a válaszadók árnyaltabban fejezhessék ki véleményüket. Ez a módszer hozzájárult ahhoz, hogy pontosabb képet kapjak az angol eredetű gazdasági és pénzügyi terminusok ismertségéről és azok integrálódásáról az orosz nyelvhasználatba. A felmérés során 10 gazdasági és 10 pénzügyi kifejezést vizsgáltam, amelyeket azok közül a szavak közül választottam ki, amelyek 2015 után kerültek be az orosz neologizmuszótárakba. A gazdasági szavak között a következők szerepeltek: *апсайклинг-бренд, аутсорсинг, инфлюенсер-маркетинг, коворкинг, кост-лидер, небигфошник, пермакризис, ребрендинг, стартап, франчайзинг*. A pénzügyi szavak között pedig a következőkre kérdeztem rá: *айпио, блокчейн, дефолт, кеш-трейдинг, криптовалюта, краудфандинг, леверидж, овердрафт, финтех, фьючерс*. Összességében a szójegyzék és a kérdőíves felmérés adatai, valamint az átfogó szakirodalmi háttér lehetővé tették, hogy alaposan feltárjam az anglicizmusok térnyerését és szerepét az orosz gazdasági-pénzügyi nyelvben.

4. A KUTATÁS EREDMÉNYEI ÉS ELEMZÉSE

4.1. A SZÓJEGYZÉK BEMUTATÁSA

Az alábbiakban bemutatom a kutatásom alapját képező szólistát, amely az orosz gazdasági és pénzügyi szaknyelvbe a peresztrojka utáni időszakban bekerült 60 anglicizmust tartalmaz a magyar jelentésükkel együtt. A szójegyzéket tudatosan és átgondoltan állítottam össze, hogy a kutatásom céljainak megfelelően. Kifejezetten olyan szavakat választottam, amelyek között megtalálhatók a szélesebb körben ismert, mindennapi gazdasági kifejezések, valamint olyan szakkifejezések is, amelyek elsősorban gazdasági szakemberek vagy szűkebb szakmai körök számára ismertek. A szójegyzék összeállításának célja az volt, hogy a kérdőíves vizsgálat során megvizsgáljam, vajon az előzetes feltételezésem helyes-e, miszerint az ismertség és a használat mértéke jelentős eltéréseket mutat a különböző célcsoportok között.

Anglicizmusok az orosz gazdasági és pénzügyi szaknyelvben

Általános gazdasági kifejezések	
апсайклинг-бренд	Olyan vállalat, amely régi anyagokból új dolgokat készít. Környezetbarát és segít megőrizni a természetet.
аджайл-инновация	Olyan megközelítés, amelyben a vállalatok agilis, dinamikus módszereket alkalmaznak új ötletek és termékek gyors létrehozására és tesztelésére.
аутсорсинг	Bizonyos feladatok vagy folyamatok kiszervezése külső vállalatoknak az üzleti hatékonyság növelése érdekében.
глобализация	Olyan folyamat, amely egyesíti a különböző országok gazdaságát és kultúráját.
девелопмент	Ingatlan- vagy infrastruktúra-fejlesztéssel kapcsolatos projektek tervezésének és megvalósításának folyamata.
дедлайн	Meghatározott idő, ameddig a feladatot be kell fejezni.
дискаунтер	Alacsony árfekvésű bolt, amely alapvető dolgokat árul minimális felárral.
зуминг	Videokonferencia-hívás a Zoom szolgáltatás használatával.
инфлюенсер-индустрия	A szolgáltatások (árak) fejlesztésének, promóciójának és

	megvalósításának területe influencerek segítségével.
инфлюенсер-маркетинг	Az áruk és szolgáltatások népszerűsítésének módja influencerek segítségével.
квитономика	Az a jelenség, amikor az emberek csökkentik a fogyasztásukat és egyszerűbben élnek.
ковидономика	A COVID-19 világjárvány és annak a világgazdaságra gyakorolt hatásai miatt bekövetkezett gazdasági változások és politikák leírása.
коворкинг	Közös iroda, ahol az emberek együtt dolgoznak, de különböző projekteken.
компания-дистрибьютор	A gyártó szervezet nevében az áruk forgalmazásával és garanciavállalásával foglalkozó vállalat.
кост-лидер	Olyan vállalat, amely árut állít elő vagy szolgáltatást nyújt alacsonyabb áron, mint egy versenytársa.
кросс-холдинг	Két egyesülő társaság részvényeinek kölcsönös megvásárlása a vezetésben való egyenlőség érdekében; kereszttartás.
медиамаркетинг	A különböző médiaplatformok használata a márkák, termékek vagy szolgáltatások népszerűsítésére és a közönség bevonására.
микробизнес	A legfeljebb 15–20 főt foglalkoztató vállalkozások tevékenységei.
небигфошник	Olyan szakember vagy vállalat, amely könyvvizsgálati és tanácsadói szolgáltatásokat nyújt, de nem tartozik a legnagyobb nemzetközi Big Four cégek közé.
офпрайс-магазин	Olyan üzlet, amely márkás termékeket árul alacsony áron.
пермакризис	Olyan állapot, amelyben a válsághelyzetek a társadalom életének állandó részévé válnak.
ребрендинг	Egy vállalat vagy termék arculatának megváltoztatása, hogy új közönséget vonzzon és növelje a versenyképességét.
рекрутинг	Az a folyamat, amelynek során munkavállalókat

	keresnek, hogy egy vállalatnál dolgozzanak.
релокация	Valamilyen szervezet egységeinek áthelyezése egy másik helyre vagy országba a munkafolyamatok optimalizálása érdekében.
роад-шоу	Ez egy olyan találkozó- és előadássorozat, ahol a vállalatok bemutatják termékeiket vagy befektetési projektjeiket a potenciális ügyfeleknek, befektetőknek.
стартап	Fiatal vállalat, amely innovatív termékeket fejleszt és gyors növekedésre törekszik.
франчайзинг	Olyan üzleti modell, amelyben egy vállalat bizonyos díj ellenében átadja a jogot a márka és a technológia használatára.
френд-шоринг	Olyan gazdasági stratégia, amelynek keretében a vállalatok a termelésüket vagy üzleti tevékenységüket politikailag és gazdaságilag megbízható partnereknek tekintett országokba helyezik át.
фриланс	Olyan munka, amelyben egy személy hivatalos munkaviszony nélkül végez egyedi projekteket.
эко-мерч	Olyan áruk, amelyeket környezetbarát vagy újrahasznosított anyagok felhasználásával hoztak létre, hogy csökkentsék a természet károsodását.
A pénzügyi szaknyelvben használt kifejezések	
десвифтизация	Az a folyamat, amelynek során egy országot vagy bankot leválasztanak a SWIFT-rendszerről, ami korlátozza a nemzetközi pénzügyi tranzakciókat.
айпио	Egy vállalat részvényeinek tőzsdére történő bevezetése a befektetések vonzása érdekében.
активы	A vállalat pénzértékkel bíró erőforrásai, amelyeket nyereségtermelésre használnak.
блокчейн	Olyan technológia, amely lehetővé teszi az adatok összekapcsolt blokkok sorozataként történő tárolását.
бузкоин	A hétköznapi, hagyományos elnevezése egy olyan

	kriptopénznek, amely inkább a hype, mint a valós érték miatt népszerű.
депозит	Az a pénz, amelyet az ügyfél a bankban helyez letétbe, hogy kamatot kapjon.
дефолт	A hitelfeltevő képtelensége arra, hogy pénzügyi kötelezettségeinek eleget tegyen.
кеш	A bankjegyek és érmék formájában meglévő pénz elnevezése.
кеш-трейдинг	Az eszközök azonnali készpénzfizetéssel történő vétele és eladása.
кост-шеринг	A költségek megosztása több résztvevő között az erőforrások vagy szolgáltatások megosztása érdekében.
краудфандинг	Ez egy módja annak, hogy az interneten keresztül nagyszámú embertől gyűjtsünk pénzt egy projekt megvalósításához.
краш-тест	Olyan szimulációk vagy vizsgálatok, amelyek célja egy adott pénzügyi rendszer, befektetési portfólió vagy pénzügyi modell stabilitásának és kockázatállóságának vizsgálata. Átvitt értelemben használják a pénzügyi szaknyelvben.
кредитор	Olyan személy vagy szervezet, aki vagy amely pénzt kölcsönöz visszafizetési feltételek mellett.
криптовалюта	Digitális valuta, amely blokklánc technológiát használ a tranzakciók biztonságossá tételére és lebonyolítására.
криптоветеран	Olyan személy, aki már régóta foglalkozik kriptovalutákkal és nagy tapasztalattal rendelkezik a blokklánc-technológiával kapcsolatban.
криптокотик	Azoknak az embereknek a tréfás neve, akik kriptovalutákkal foglalkoznak vagy a kriptokultúrához kapcsolódnak.
кэшбэк	A bankok vagy üzletek által a vásárlók vonzása érdekében kínált visszatérítése a vásárlási összeg egy részének.
леверидж	A kölcsönkapott tőke felhasználása a befektetés

	megtérülésének növelésére.
ЛИЗИНГ	Olyan finanszírozási módszer, amelynél az ingatlant lízingelik, visszavásárlási opcióval.
овердрафт	Rövid távú kölcsön, amely lehetővé teszi az ügyfél számára, hogy több pénzt használjon fel, mint amennyi a számláján van.
опцион	Olyan szerződés, amely jogot biztosít arra, hogy egy eszközt a jövőben rögzített áron megvásároljon vagy eladjon.
пипикоин	A bitcointól alacsonyabb energiaköltsége és rugalmas tranzakciós díjpolitikája által megkülönböztetett kriptopénz; megegyezik a pircoinnal.
портфель	Olyan befektetések összessége, amelyek egy személy vagy vállalat tulajdonában vannak a pénzügyi célok elérése érdekében.
реструктуризация	Egy vállalat szerkezetének vagy adósságainak megváltoztatása, hogy hatékonyabbá tegyék azt.
токен	Egy blokklánc-technológián alapuló digitális eszköz, amely tranzakciókra vagy befektetésekre használható.
финтех	Ez a modern technológia alkalmazása a pénzügyi szolgáltatások, például a mobilalkalmazások vagy az online fizetések javítására.
фьючерс	Olyan pénzügyi szerződés, amelyben a felek egy jövőbeli tranzakcióra kötelezik el magukat egy előre meghatározott áron.
хайп	Egy termék, esemény vagy részvény körüli erős érdeklődés vagy felhajtás, amely néha nem felel meg annak valós értékének.
хеджирование	A pénzügyi kockázatok minimalizálására szolgáló módszer, amely speciális eszközöket használ.
шиткоин	Alacsony likviditású, a befektetők számára nem vonzó kriptopénz.

Az elkészített szójegyzékem teljes elemzésére nem kerül sor a terjedelmi korlátok miatt, de a kutatásom során ki fogok térni a kérdőívben is felhasznált 10–10 kifejezés eredetére, jelentésére és nyelvtani áttekintésére. Valamint a felmérésem eredményeinek elemzése során a szakszavak elterjedését és használatát is vizsgálom az orosz anyanyelvi beszélők körében.

4.1.1 A KIVÁLASZTOTT GAZDASÁGI SZAVAK ELEMZÉSE

Ahogy már korábban említettem, a gazdasági kifejezések, amelyeket vizsgálni fogok, a következők lesznek: *апсайклинг-бренд*, *аутсорсинг*, *инфлюенсер-маркетинг*, *коворкинг*, *кост-лидер*, *небигфошник*, *пермакризис*, *ребрендинг*, *стартап*, *франчайзинг*.

Kutatásomat az *апсайклинг-бренд* kifejezéssel kezdem. A kifejezés az angol nyelvből származik: az *upcycling* szó az 1990-es években jelent meg és a hulladékok értéknövelő újrahasznosítását jelenti (Cambridge Dictionary, n.d.) (Salvo, 1994). Az *up* előtag az érték növekedésére, míg a *cycling* az anyagok körforgására utal. A *бренд* szó az angol *brand* átvétele, amely az orosz nyelvben széles körben használatos a márkák jelölésére. A kifejezés elterjedése valószínűleg már a 2010-es években elkezdődött, összhangban a fenntarthatósági mozgalmak és a környezettudatos szemlélet erősödésével. Az ilyen típusú angol eredetű szavak átvétele a globalizáció és a nemzetközi kapcsolatok erősödésével vált gyakoribbá a 20. és 21. század fordulóján (Janurik 2007: 2–5). Először azonban a *Собака.ru – Журнал о людях в Петербурге* online magazinban jelent meg 2020. március 27-én egy mondatban: *Один из популярных и моих любимых апсайклинг-брендов – это KSENIASCHNAIDER*. A mondat jelentése a következő: Az egyik legnépszerűbb és kedvenc upcycling márkám a KSENIASCHNAIDER (Собака, 2020). Az *апсайклинг-бренд* összetett szó, amely angol eredetű kölcsönszavakból áll és közvetlen átvételnek számít (Pavlicz 2017: 47). Az *апсайклинг* főnévként funkcionál, míg a *бренд* a meghatározott márkát jelöli. A két elem közötti kötőjel megfelel az orosz helyesírási szabályoknak, amikor összetett idegen eredetű kifejezéseket alkotnak.

Az orosz *аутсорсинг* (jelentése: ‘kiszervezés’) az angol *outsourcing* szóból származik, amely az *outside* ‘külső’ és *resource* ‘erőforrás’ szavakból alkotott kifejezés. Az üzleti tevékenység egy részének kiszervezése külső szolgáltatókhoz világban (Cambridge Dictionary, 2019). A kifejezés az 1980-as években vált népszerűvé (Gateway Procurement, 2019), az orosz nyelvben pedig az 1990-es években jelent meg, amikor a piacgazdaság erősödött Oroszországban és a nyugati üzleti gyakorlatok elterjedtek (Janurik 2007: 2–5). Nyelvtanilag vizsgálva a kifejezés főnévként használatos, közvetlen átvételnek számít az angol nyelvből az azonos alak miatt (Pavlicz 2017: 47), de toldalékolható az orosz nyelvben,

például *аутсорсингом, аутсорсинга*. Így elmondható a kifejezésről, hogy teljesen integrálódott az orosz nyelv nyelvtani rendszerébe.

Az *инфлюенсер-маркетинг* az angol *influencer* ‘befolyásoló személy’ és *marketing* ‘piacra juttatás’ kifejezésekből származik (Oxford Reference, 2016). Az influencer marketing az 1930-as évek óta létezik a modern korban, de valójában az ókori Rómáig vezethető vissza, amikor a gladiátorok valóban termékeket támogattak. Azonban az *influencer* és az *influencer marketing* kifejezések csak a 2010-es években váltak általánossá a közösségi média fejlődésével, nem sokkal később jelentek meg ezek a kifejezések az orosz nyelvben is (Suciu, 2020). A magyar nyelvben is használatos *influencer marketing* egy olyan piaci stratégia, amely során közösségi média influencerek segítségével népszerűsítene termékeket vagy szolgáltatásokat (Oxford Reference, 2016). Az *инфлюенсер-маркетинг* az oroszban egy közvetlen kölcsönszó az angol nyelvből. A közvetlen átvétel egy összetett szó, amelyben a két rész kötőjellel van összekapcsolva, megfelelően az orosz helyesírási szabályoknak, mivel mindkét tag idegen eredetű főnév.

A *коворкинг* az angol *coworking* szóból ered, amely az ‘együtt dolgozás’ fogalmát írja le, illetve olyan munkateret jelent, amelyet különböző vállalatok és egyéni dolgozók közösen használnak (Cambridge Dictionary, 2023a). Az orosz kifejezés szintén egy közvetlen átvétel, amely főnévként használatos és ragozható is az orosz nyelvben, hiszen teljesen integrálódott.

A *кост-лидер* szintén egy közvetlen átvétel, amelynek alakja megegyezik az angol *cost leader* ‘költségvezető’ kifejezéssel, amelyet az üzleti stratégia meghatározására használnak. Olyan vállalatra utal, amely alacsony költségei révén képes az árazási stratégiájával dominálni a piacon (Cambridge Dictionary, 2025). Ha a nyelvtani áttekintést is szempontnak vesszük, akkor ez is egy összetett szónak mondható, amely kötőjellel kapcsolódik és szintén ragozható az orosz nyelvben.

A *небизфоишник* kifejezés az angol *Big Four* ‘négy legnagyobb könyvvizsgáló cég’ kifejezés átalakítása, amelyhez az orosz *не-* tagadószó kapcsolódik, így a kifejezés azt jelenti, hogy a dolgozó egy olyan könyvelő, aki nem a négy nagy könyvvizsgáló cég (Deloitte, PwC, EY, KPMG) alkalmazottja (Институт лингвистических исследований РАН, 2019). Nyelvtanilag azonban a szó nem számít hivatalosnak, inkább a szlenghez sorozható és a jelentése miatt általában a pénzügyi szakemberek és a könyvelők használják. A kifejezés egy három tagból álló összetett szónak számít, amelyben a *не-* tagadószóként szerepel, a *бизфоп* (*Big Four*) az angoltól átvett szó, amely a négy legnagyobb könyvvizsgáló céget jelenti, végül pedig az *-ишник* szuffixumként használatos az orosz nyelvben.

Az orosz nyelvben használatos *пермакризис* az angol *permacrisis* ‘állandó válság’ szóból származik. A kifejezés egy állandó, hosszan tartó válsághelyezetre utal (Cambridge, 2023b). A orosz nyelvben a közvetlen átvételek közé sorolható, főnévként használatos és ragozható az átvevő nyelvi szabályok szerint.

Az oroszban használatos *ребрендинг* az angol *rebranding* szóból ered, amely egy márka újrapozicionálását jelenti, amelynek során a márka arculatát, üzenetét vagy piaci stratégiáját átalakítják át (Cambridge Dictionary, 2022). A kifejezés főnévként használatos közvetlen kölcsönszó az orosz nyelvben.

Az orosz *сmapman*, vagyis a magyarban is használatos *startup* szó már a bevezetésben is megjelent, ahol említettem, hogy eredete szerint angol, mind az orosz nyelvbe, mind a magyar nyelvbe közvetlen átvételként épült be. A kifejezés egy új, innovatív vállalkozást jelöl, amely új ötletekre épít és gyakran technológiai fókuszú (Minya 2014: 106).

Az ebben a részben utolsóként elemzett szó pedig a *франчайзинг* orosz kifejezés lesz, amely szintén az angol nyelvből származó közvetlen átvétel a *franchising* szóból. Jelentését tekintve olyan vállalkozási forma, amelyben egy cég engedélyt ad egy másiknak a márkanevének és működési modelljének használatára. Az oroszban átvett kifejezés főnévként használatos és a követi az orosz nyelv nyelvtani szabályait.

4.1.2 A KIVÁLASZTOTT PÉNZÜGYI SZAVAK ELEMZÉSE

Az általánosabb gazdasági szavak rövid bemutatása és elemzése után, a pénzügyi, sok esetben háttértudást igénylő szavak ismertetésére is sor kerül. A következő angol eredetű pénzügyi kifejezéseket fogom elemezni: *айнью*, *блокчейн*, *дефолт*, *кеш-трейдинг*, *криптовалюта*, *краудфандинг*, *леверидж*, *овердрафт*, *финтех*, *фьючерс*.

Az orosz nyelvben használatos *айнью* az angol *Initial Public Offering* rövidítése, azaz *IPO*, amelynek kiejtése szinte teljesen megegyzik az orosz megfelelőjével. A kifejezés egy közvetlen kölcsönszó az angol nyelvből fonetikusán leírva. Az *IPO* azt jelenti, hogy egy magáncég először értékesít részvényeket a nyilvánosságnak a tőzsdén. Az esemény keretein belül a vállalat a magántulajdonból a nyilvános tulajdonba lép át, ezért ez a folyamat egyszerűen csak tőzsdére lépésként is megemlíthető (Fernando, 2024). Az orosz nyelvben főként az 1990-es években jelent meg, amikor az orosz vállalatok tőzsdére kezdtek lépni a nyitottabb gazdasági folyamatok és a nemzetközi kapcsolatok miatt.

Az oroszban is megjelenő *блокчейн*, azaz angolul *blockchain* a blokklánc-technológiára utal, amely egy digitális adatbázis technológiát jelent. Pontosabban ez egy decentralizált, változatlan adatbázis-technológia, amely blokkokban tárolja az adatokat, és

különösen a kriptovaluták világában használatos (HOLD Alapforgalmazó Zrt., 2022). Közvetlen átvételnek számít az orosz nyelvben.

A következő elemzésre kerülő szó a *дефолт*, amely szintén az angolból ered, pontosabban a *default* szóból, amely a fizetéseképtelenséget vagy kötelezettségek nem teljesítését jelenti, amikor magánszemélyek, vállalatok vagy országok nem tudják teljesíteni adóssághkötelezettségeiket. Ez egy fontosnak tekinthető fogalom, hiszen a nemteljesítési kockázat fontos szempont a hitelezők számára (Chen, 2019). Valószínűleg az 1998-as orosz gazdasági válság után vált széles körben ismertté a nyelvben főnévi szerepben.

Az oroszban is használt *кеш-трейдинг* megegyezik angol megfelelőjével, a *cash trading*-gel, amely a készpénzes kereskedést jelenti. Ez egy olyan kereskedési forma, amelyben az eszközöket azonnali fizetéssel vásárolják vagy adják el (Ganti, 2024). Nyelvtanilag egy összetett szóról beszélünk, amely az orosz nyelvben található közvetlen kölcsönszavak helyesírási módját követi, így kötőjellel van összekapcsolva a kifejezés két tagja.

A *криптовалюта* az angol *cryptocurrency* szóból származik, amely a titkosított digitális fizetőeszközt jelöli. Ezt a digitális pénzt, amelyet egy blokklánc-technológián alapuló titkosítás véd (The Investopedia Team, 2024). A kifejezés magyarul a kriptopénz megfelelője, a szó hibrid kölcsönszónak számít, hiszen az alakja csak hasonló. A szó részben megőrzi az angol alakot (*crypto* – *крипто*), de az orosz nyelvben a végződést és szerkezetet módosítják, pontosabban a végződésben egy tükörszó látható. Azonban azt is kijelenthetjük, hogy az angol szónak és orosz megfelelőjének jelentése és felépítése azonos (Pavlicz 2017: 47).

A következő orosz szó a *краудфандинг*, amelynek angol megfelelője az angol *crowdfunding*, amelynek jelentése ‘közösségi finanszírozás’, amikor sok ember kisebb összegekkel támogat egy projektet vagy egy vállalkozást. Ez sokszor egy online kommunikációs platformon keresztül valósul meg (Tőkeportál Zrt., 2025). A kifejezés az oroszban nyelvtanilag egy közvetlen kölcsönszó az angol nyelvből, ahogy már a korábbi példákban is sok esetben láthattuk.

Az orosz *леверидж* kifejezés tőkeáttételt jelent a pénzügyi szaknyelvben, amelynek angol megfelelője a *leverage*, amely kiejtésben nagyon hasonló. A pénzügyi tőkeáttétel az a fogalom, hogy a kölcsönvett tőkét finanszírozási forrásként használják. A tőkeáttétel olyan befektetési stratégia is, amely kölcsönzött tőkét alkalmazza egy befektetés potenciális hozamának növelésére (Hayes 2024). Az orosz *леверидж* kifejezés is közvetlen átvételnek számít.

Az *овердрафт* kifejezés szintén egy angol eredetű szóból való közvetlen átvétel. Az eredeti angol szó pedig nem más, mint az *overdraft*, amely a bankszámlán a túlköltekezést jelenti. Arra a banki szolgáltatásra utal, amely lehetővé teszi, hogy a számlatulajdonos a rendelkezésére álló összegnél többet költsön (Kagan 2023).

Az oroszban is megjelenő *финтех*, azaz az angol nyelvből közvetlenül átvett *fintech* egy rövidítés, amely a *financial technology*-ből, vagyis a pénzügyi technológiából ered. Tulajdonképpen ez azt a szektort jelenti, ahol digitális technológiákat alkalmazó pénzügyi szolgáltatásokat alkalmaznak (Kagan 2024).

Utolsósorban pedig a *фьючерс* kifejezést említeném meg. Az angol eredetű *futures* a határidős ügyleteket jelenti. Ezek olyan pénzügyi szerződések, amelyekben az egyik fél vállalja egy adott eszköz megvásárlását vagy eladását előre meghatározott időpontban és áron (Fernando 2019).

Ezennel be is fejezném a pénzügyi szakszavak elemzését, és a szójegyzékem kiválasztott szavainak részletes bemutatását. A következőkben pedig rátérek a kérdőíves vizsgálatom ismertetésére és eredményeinek bemutatására.

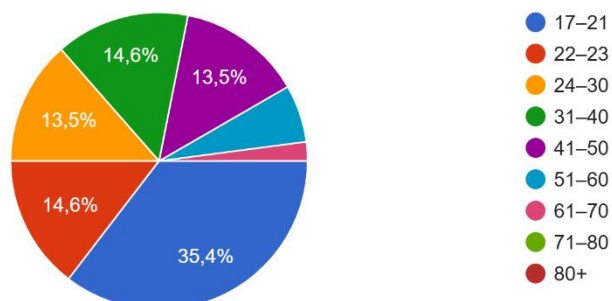
4.2. A KÉRDŐÍVES VIZSGÁLAT ISMERTETÉSE

Ahogy korábban már említettem, az űrlap célja az anglicizmusok ismertségének vizsgálata az orosz anyanyelvi beszélők körében. A következők elemzésben ki fogok térni az kérdőíves vizsgálat eredményeire, főként arra, hogy a korábban már említett gazdasági és pénzügyi kifejezéseket milyen mértékben ismerik a válaszadók. A kérdőívemet összesen 96 személy töltötte ki, ami már egy megfelelő minta az anglicizmusok ismertségének vizsgálatához. Ez a válaszadói létszám lehetővé teszi a reprezentatív következtetések levonását a célcsoport általános nyelvi ismereteiről és a szaknyelvi kifejezésekhez való viszonyáról. A kérdőívben szereplő kérdések a válaszadók demográfiai hátterére, nyelvtudására, gazdasági tapasztalataira, valamint az anglicizmusok ismeretére vonatkoztak.

Elsősorban ismertetném a eredményekből kiolvasható demográfiai adatok. A válaszadók többsége, 88,5 százaléka, nő. A válaszadók különböző korosztályokból származnak, de jellemzően a fiatalabb generáció képviselteti magát (17–30 év), hiszen a kitöltők 63,5 százaléka 17 és 30 év közötti volt, ezen belül is kiemelhető az, hogy a 17 és 21 év közötti korosztály 35,4 százalékot ért el. Ez a korosztály az oroszországi alapszakon tanuló hallgatókat fedi le vagy azokat, akik elkezdhetnék volna az alapszakot, de nem tették. Azoknak a személyeknek az aránya, akik mesterszakon tanulnak vagy tanulhatnának, azaz 22

vagy 23 évesek, 14,6 százalék. A következő grafikonon láthatóak a felmérés részletes eredményei:

Ваш возраст:
96 válasz

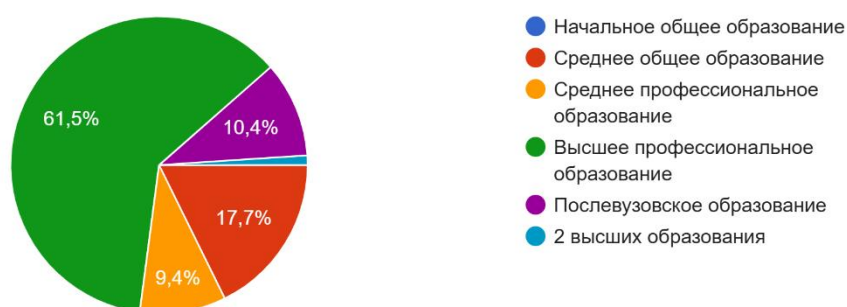

A válaszadók különböző településtípusokból származnak, többségük, 81,2 százalékuk városokból származik. A kitöltők vagy szövetségi városokból, mint Moszkva, Szentpétervár vagy Szevasztopol, származnak vagy ennél kisebb városokból jöttek. A lakóhelyet is fontos szempontnak tartottam a felmérésemben, mivel Oroszország földrajzi kiterjedése a legnagyobb a világon, így eltérések lehetnek az angol nyelv oktatásában és az anglicizmusok elterjedésében. Az eredmények elemzésekor azonban nem mutatkozott jelentős eltérés ezekben, hiszen a kitöltők többsége nagyobb városokban lakik, így a földrajzi tényezők vizsgálatára nem került mélyebben sor.

Kutatásomban kitértem a kitöltők legmagasabb iskolai végzettségére is, és a válaszadók nagy része rendelkezik felsőfokú végzettséggel, ez az arányszám 61,5 százalékot jelent, illetve 1 személy kettő felsőfokú oktatásból származó diplomával is rendelkezik. Az oktatási háttér szintje jelentős szerepet játszik az anglicizmusok ismertségének és megértésének vizsgálatában. A válaszadók különböző szinteken szerezték meg tudásukat, amelyek az alábbiak szerint kategorizálhatóak. A *начальное общее образование* az alapfokú általános oktatásra vonatkozik. Ez az oktatási szint az alapvető általános ismeretek megszerzésére irányul, a magyarországi általános iskolának felel meg. A *среднее общее образование* a középfokú általános oktatást jelenti. Ez az oktatási szint a tanulók általános ismereteinek bővítésére és az alapok elmélyítésére fókuszál. Ezek az intézmények a magyarországi gimnáziumoknak feleltethetők meg. A *среднее профессиональное образование*, vagyis a középfokú szakmai oktatás szakmai irányultságot nyújt. Ilyenek Magyarországon a szakgimnáziumok, a szakközépiskolák és a technikumok. Az ilyen végzettség elősegítheti az anglicizmusok, különösen a gazdasági és technológiai terminológia

megértését, például logisztikus vagy könyvelő képzésen. А *высшее профессиональное образование* a magyarországi felsőoktatásnak felel meg, amelyek lehetnek egyetemek vagy főiskolák. Illetve a posztgraduális képzésekre (oroszul: *послевузовское образование*) is kitértem a kutatásomban, és a válaszadóim között 10 személy tanult tovább, amely még magasabb szintet jelent, mint a főiskola vagy az egyetem. A következő grafikonon láthatóak a részletes adatok, amelyek az iskolai végzettségre vonatkoznak:

Высший уровень образования:
96 válasz

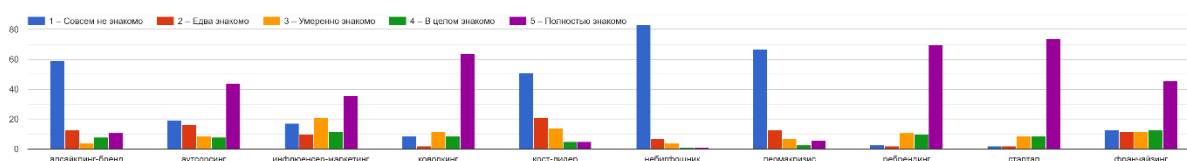
A válaszadók 74 százaléka tudott angolul. Már az alapszintű angoltudás is segíthetett a kitöltőknek abban, hogy egyszerűbben megérthessék az angol eredetű szakszavakat. Azonban a kitöltők nagy része, összesen 58,3 százaléka nem beszélt az angolon kívül más idegennyelvet. Két kitöltő válasza érdekes volt számomra erre a kérdésre. Egyikőjük megadta, hogy most szeretne elkezdni kínaiul tanulni, míg egy másik kitöltő azt válaszolta erre a kérdésre, hogy franciául tud beszélni szótárral. Sajnos ezeket az adatokat nem tudtam felhasználni következmények levonására.

A gazdasági tapasztalat is meghatározó volt a kérdőívemben, hiszen a gazdasági háttérrel rendelkező kiöltők nagyobb eséllyel ismerhettek a gazdasági és pénzügyi kifejezéseket. A válaszadók kisebb része jelezte, hogy van személyes tapasztalata a gazdaság területén. A kisebbség összesen 18,8 százalékot, 18 személy jelent, azonban csak 14 személy igazolta ezt szöveges indoklással is. Egy válaszadó 22 éves tapasztalattal rendelkezik marketingkutatás és kereskedelmi marketing terén, nemzetközi cégeknél, amelyek az orosz piacon tevékenykedtek. Egy másik válaszadó alapfokú pénzügyi műveltségi tanfolyamot végzett, és minimális passzív befektetési tapasztalattal rendelkezik. Két válaszadó is felsőfokú gazdasági végzettséggel rendelkezik, közülük egyikük 15 éve dolgozik közgazdászként, másikuk befektetésekkel foglalkozik. Egy kitöltő tengeri szállítmányozási és logisztikai területen dolgozott, míg egy másik válaszadó 20 éves munkatapasztalattal rendelkezik egy nemzetközi

biztosítási cégnél. Volt olyan kitöltő is, aki befektetési tapasztalattal rendelkezik az orosz tőkepiacon és a kriptopiacon, és olyan is volt, aki gazdasági végzettsége mellett IT-cégeknél dolgozott. Egy másik kitöltő hitelkockázatokkal és bilaterális gazdasági kapcsolatok fejlesztésével foglalkozott. Emellett felsorolható még az is, hogy valaki humánerőforrás-menedzsment területén dolgozik, míg egy másik kitöltő önállóan tanul befektetésekről YouTube és Telegram-csatornákon keresztül. Továbbá, az adózási és befektetési területen dolgozó kitöltő mellett, még egy IT cégben dolgozó munkatársat is találhatunk, és egy másik kitöltő is röviden elemezte tőzsdei tapasztalatait.

A következőkben részletesen fogom elemezni az egyes kifejezésekhez kapott eredményeket, amely megmutatja, hogy a kiválasztott gazdasági és pénzügyi szaknyelvben használt szavak mennyire terjedtek el az orosz nyelv anyanyelvi beszélői között. Korábban már ismertettem az 1-től 5-ig terjedő értékelési skála jelentéseit, de a dolgozat ezen részén fontosnak tartom ezt megismételni: A kérdőívem során az orosz anyanyelvű beszélők szavak ismertségére vonatkozó véleményét Likert-skálával mértem, amely öt fokozatot tartalmazott. Az első szint („совсем не знакомо”) azt jelentette, hogy a szó egyáltalán nem ismerős a válaszadó számára, a második szint a „едва знакомо” (alig ismerős), a harmadik szint pedig az „умеренно знакомо” (közepesen ismerős) volt. A negyedik szintnek a „в целом знакомо” (nagyjából ismerős) felelt meg, míg az ötödik szint, azaz a „полностью знакомо”, azt fejezte ki, hogy a szó teljesen ismerős. Először az általánosabb gazdasági szavakat fogom elemezni, amelyekhez a következő grafikon is kapcsolódik:

Насколько хорошо Вы знаете следующие слова?

Az első vizsgált szó az *апсайклинг-бренд*. Ez a kifejezés, amely a fenntarthatóság és újrafelhasználás fogalmához kapcsolódik, a válaszadók többsége számára nem volt ismerős. A kitöltők közül 59 személy jelölte meg, hogy egyáltalán nem ismeri, míg 13 személy alig ismeri. Csak 11 kitöltő nyilatkozott úgy, hogy teljesen ismeri a kifejezést. Ez arra utal, hogy a környezetvédelmi vagy fenntarthatósági fogalmakkal kapcsolatos anglicizmusok kevésbé elterjedtek a válaszadók körében.

Az *аутсорсинг* (jelentése: ‘kiszervezés’) kifejezés már ismertebb a válaszadók között. Csak 19 válaszadó jelezte, hogy egyáltalán nem ismeri, míg 44 személy teljes ismeretről

számolt be. Ez a gazdasági terminológia szélesebb körű elterjedtségére utal, amely valószínűleg az üzleti hírekben való gyakori megjelenésnek köszönhető.

Az *инфлюенсер-маркетинг* (jelentése: ‘influencer marketing’) fogalmát a válaszadók jelentős része ismeri. Csak 17 fő nyilatkozott úgy, hogy egyáltalán nem ismeri, míg 36 kitöltő teljesen ismerte a kifejezést. Ez a magas ismereti szint a közösségi média széles körű elterjedtségének köszönhető.

A *коворкинг* (jelentése: ‘coworking’) kifejezés az egyik legjobban ismert fogalom a válaszadók között. Mindössze 9 kitöltő jelölte meg, hogy egyáltalán nem ismeri, míg 64 kitöltő teljes ismeretről számolt be. Ez a közös munkaterületek növekvő népszerűségét tükrözi.

Ezzel ellentétben a *кост-лидер* (jelentése: ‘költségvezető’) kifejezést kevésbé ismerték a válaszadók, 51 fő elezte, hogy egyáltalán nem ismeri, míg csak 5 személy nyilatkozott úgy, hogy teljesen ismeri. Ez a fogalom valószínűleg inkább a vezetői szaknyelvben használatos, és nem terjedt el az általános orosz nyelvi szókincsben.

A következő kifejezés a *небизфоишник*, amely azokra utal, akik nem a legnagyobb könyvvizsgálati és tanácsadói vállalatoknál dolgoznak, azaz nem tartoznak a nemzetközi Big Four cégek munkavállalói közé. Ez a kifejezés volt a legkevésbé ismert, hiszen a válaszadók közül 83 személy teljesen ismeretlennek jelölte a kifejezést, míg mindössze 1 ember ismerte teljes mértékben ezt a kifejezést. A kitöltő, aki ismerte ezt a kifejezést hitelkockázatkezelés területén és az országok kétoldalú gazdasági kapcsolatainak fejlesztésén dolgozik. A válaszadó felsőoktatásban tanult, több idegennyelven beszél, városban lakik, és a 24–30 évesek csoportjába tartozik. Gazdasági szakmai háttere elősegítette azt, hogy ismerje ezt a kevésbé elterjedt kifejezést. Illetve, fontosnak tartom megemlíteni, hogy az említett válaszadó a összes kifejezés 90 százalékát teljes mértékben ismerte.

A *пермакризис* (jelentése: ‘permakrízis, állandó válság időszaka’) kifejezés szintén a köznyelvbe kevésbé átvett szavak csoportjába tartozik. A válaszadók közül 80 személy egyáltalán nem ismeri vagy alig ismeri a megadott kifejezést, míg összesen 6 személy ismeri teljesen. Eközül a 6 személy közül ketten rendelkeznek a gazdasági háttértudással, öten beszélnek angolul, és négyen beszélnek egyéb idegen nyelven. Ezek a tényezők hozzájárulhattak a szó ismeretéhez. Ez a fogalom valószínűleg a jelenlegi gazdasági helyzet miatt relevánssá fog majd válni a következő években.

A *ребрендинг* (jelentése: ‘rebranding, márkacsere’) fogalmát a válaszadók jelentős része ismeri. 80 kitöltő jelezte, hogy nagyjából vagy teljesen ismeri a kifejezést, míg összesen 3 fő nem ismerte egyáltalán ezt a szót. Közülük egyik személy sem beszél angolul vagy más

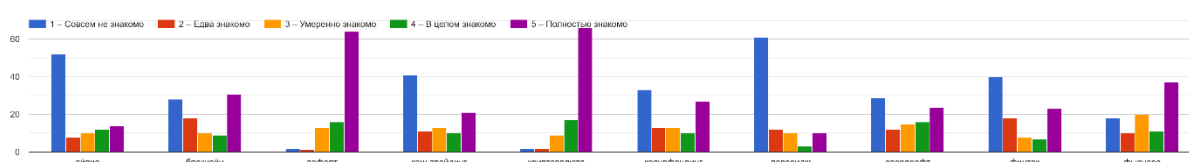
idegennyelvet, illetve gazdasági tapasztalattal sem rendelkeznek. Ezek a tényezők hozzájárulhatnak ahhoz, hogy nem ismerik a kifejezést. Azonban, meglepő volt számomra, hogy az említett három kitöltő mindegyike a 17–30 évesek csoportjába tartozik, és közülük ketten is 17 és 21 év között vannak. Összességében kijelenthetjük, hogy ez a kifejezés nagy népszerűségnek örvend, és szinte teljesen integrálódott az orosz köznyelvbe.

A *стартап* (jelentése: ‘startup’) kifejezés a legszélesebb körben ismert kifejezés, mivel a válaszadók közül 74 személy teljesen tisztában van a fogalom jelentésével, és 9 fő azt jelezte, hogy nagyjából ismeri a fogalmat. Ez az eredmény tükrözi a startup kultúra népszerűségét a modern üzleti világban., hiszen csak 2 fő nem ismerte ezt a szót, és egyikőjük sem beszél angolul és más idegennyelvet, illetve gazdasági tapasztalatuk sincsen.

A *франчайзинг* (jelentése: ‘franchise’) fogalmát a kitöltők közül 46 fő ismerte, míg 13 fő nem találkozott még ezzel a kifejezéssel. Ez a fogalom leginkább a kereskedelmi és üzleti szektorban elterjedt, így érthető, hogy nem jelenik meg a mindennapi köznyelvben.

Ezután áttérek a pénzügyi szaknyelvben használatos szavakra és elemzésükre, melyekhez a következő grafikon is kapcsolódik:

Насколько хорошо Вы знаете следующие слова?

Az *а́кцио́на* (jelentése: ‘tőzsdei bevezetés’) kifejezés ismertsége mérsékelt, 52 fő nyilatkozott úgy, hogy egyáltalán nem ismeri, míg 14 fő teljes ismeretről számolt be. Ez arra utal, hogy a szó ismerete általános pénzügyi háttértudást vagy tapasztalatot igényel, hiszen a 14 főből 8 személynek van gazdasági tapasztalata, azonban mind a 14 fő beszél angolul, így ha ismerik angolban az IPO rövidítést, akkor azonnal tudják a jelentését.

A *бло́кче́йн*, vagyis a blokklánc- / blockchain-technológiához kapcsolódó kifejezés ismertsége változó. A válaszadók közül 31 fő teljesen ismerősnek találta, míg további 9 fő nagyjából ismerte. Ezzel ellentétben, 18 fő alig ismerte és 28 fő egyáltalán nem ismerte ezt a kifejezést. Ez arra utalhat, hogy a kriptovaluta világában nem sokan tevékenykednek napi szinten a kitöltőim közül, de ez változhat még a következő években.

A *дефо́л* (jelentése: ‘fizetésektelenség’) kifejezés az egyik legjobban ismert fogalom a válaszadók között. A válaszadók közül 64 fő teljesen ismeri, míg alig 2 fő nyilatkozott úgy, hogy nem ismeri egyáltalán. Ez a két kitöltő nem tud angolul és más idegennyelveket, és gazdasági tapasztalata sincsen, pedig ezek a tényezők hozzásegítenének a kifejezés

ismeretéhez. Ez a pénzügyi kifejezés széles körű elterjedtségét mutatja, amely valószínűleg a közgazdasági oktatásban és a médiában való gyakori használatának köszönhető.

A *кеш-трейдинг* (jelentése: ‘készpénzes kereskedelem’) kifejezés azonban kevésbé ismert a kitöltők körében. Csak 21 válaszadó van teljesen tisztában a szó jelentésével, azonban 41 fő egyáltalán nem ismeri ezt a kifejezést. Ez arra utalhat, hogy ez a kifejezés inkább a szakmai körökben használatos, és a szélesebb közönség számára kevésbé ismert.

Meglepő volt számomra, hogy a *криптовалюта*, vagyis a ‘kripto valuta’ volt legismertebb szó a válaszadók körében, hiszen 66 fő teljesen tisztában volt ezzel a kifejezéssel, és csak 2 kitöltő nem hallotta még soha ezt a szót, de ők nem beszélnek angolul és egyéb idegennyelveket, valamint gazdasági háttérük sincsen. Érdekesnek tekinthető azonban az, hogy mindkét kitöltő 31 év alatti. Úgy gondolnám, hogy a digitális technológiák és a közösségi médiafelületek pontosan ennek a korosztálynak biztosítják a kripto valutához hasonló szavak ismeretét. Az említett eredmény összességében a kripto valuták egyre növekvő népszerűségét és a témához kapcsolódó diskurzus széles körű elterjedtségét tükrözi.

A *краудфандинг* (jelentése: ‘közösségi finanszírozás’) kifejezés mérsékelten ismert a válaszadók között. Míg 37 kitöltő nyilatkozott úgy, hogy nagyjából vagy teljesen ismeri a fogalmat, 46 személy alig vagy egyáltalán nem ismeri fogalmat. Ez a kifejezés valószínűleg főleg a vállalatokban használt szaknyelvben jelenik meg, illetve online platformokkal és a közösségi finanszírozással foglalkozó híreknek köszönhetően lehet ismertebb. Az eredmény viszont azt mutatja, hogy ez a fogalom nem túl ismert jelenleg.

A kitöltők között legkevesbé ismert kifejezés a *леверидж* (jelentése: ‘pénzügyi tőkeáttétel’) volt, mivel a válaszadók közül 61 személy egyáltalán nem ismerte, de 10 fő ígyis teljesen tisztában volt a jelentésével. Ez a fogalom valószínűleg inkább a pénzügyi szektor szakemberei körében használatos, és kevésbé elterjedt a szélesebb közönség körében.

Az *овердрафт* kifejezés ismerete szintén mérsékelt, hiszen feltehetőleg a ‘hiteltúllépés’ nem egy gyakori használatú szó a köznyelvben. A válaszadók közül 31 fő mérsékelten vagy nagyjából ismeri a fogalmat, míg 24 személy teljes ismeretről számolt be. Ezzel szemben 41 fő alig vagy egyáltalán nem ismeri az elemzett kifejezést. Ez a banki terminológia valószínűleg a mindennapi pénzügyi tevékenységekhez kapcsolódik, ezért nem terjedt el a köznyelvben. Illetve a kifejezés kevésbé volt ismerős a fiatalok körében, akik a 31 év alatti korcsoportban vannak, hiszen az itt megtalálható 41 főből 30 fő 17 és 30 év között volt. Azonban a 24 kitöltő közül, akik teljes ismertséggel rendelkeznek a fogalom kapcsán, 9 fő szintén 31 év alatti, viszont mindegyikük beszél angolul, és közülük hatan egy vagy több másik idegennyelvet is beszélnek. Összességében ebből nem tudunk további

következtetésekre jutni, hiszen a kérdőívem 96 kitöltője közül 61 személy a 31 év alatti korcsoportba tartozik.

A *финтех* (jelentése: ‘fintech, pénzügyi technológia’) kifejezés azonban a kevésbé ismertek közé tartozik, mivel a válaszadók közül 58 személy egyáltalán nem vagy alig ismeri, és csak 23 fő jelezte, hogy teljesen ismeri a fogalmat. Ez a viszonylag alacsony ismereti szint arra utalhat, hogy a fintech iparág még mindig fejlődőben van, és nem vált teljesen ismertté a közönség számára.

A *фьючерс* kifejezés, amely a ‘határdők ügyletekre’ utal mérsékelt ismertséggel rendelkezik. A kitöltők közül 28 személy nyilatkozott úgy, hogy egyáltalán nem vagy alig ismeri a fogalmat, míg 37 fő teljesen tisztában van a szó jelentésével. Számomra meglepő volt az említett eredmény, mivel úgy gondoltam, hogy határidős ügyletek ismeretének specializált jellege van. Ezzel szemben csak 12 főnek volt gazdasági vagy pénzügyi tapasztalata a 37 fő közül, akik teljesen tisztában voltak a kifejezés jelentésével.

Következtetésképpen számos dolog levonható a kutatás eredményeiből. Elsősorban a kérdőív eredményei azt mutatják, hogy az egyes gazdasági és pénzügyi szaknyelvi kifejezések ismertsége jelentős különbségeket mutat. Míg például a *стартап* ‘startup’ kifejezés a szélesebb körben ismert fogalom volt a válaszadók között, 74 fő teljes ismeretről számolt be, és mindössze 2 fő nem ismerte, addig a *небузфинуик* kifejezés, alig volt ismert. Utóbbit 83 fő teljesen ismeretlennek jelölte, és csak 1 fő jelezte, hogy teljesen ismeri.

Továbbá kutatásom alátámasztotta azt a feltételezést, hogy a nyelvtudásnak és a gazdasági szakmai háttérnek jelentősége van a szaknyelvi kifejezések ismeretében. Például a „*пермакризис* ‘permakrízis’ kifejezést teljes mértékben ismerő 6 fő közül öt angolul is beszél, és négyen további idegennyelveken is. Ezen túlmenően a *финтех* ‘fintech’ kifejezést ismerők közül szinte minden válaszadó rendelkezett gazdasági vagy pénzügyi háttérrel.

Emellett a kutatás a generációs különbségekre is rávilágított. A fiatalabb válaszadók (a 17–30 év közötti korcsoport) általában jobban ismerték a modern, technológia-orientált kifejezéseket, mint például az *инфлюенсер-маркетинг* ‘influencer marketing’.

Voltak olyan fogalmak, amelyek csak specifikus szakmai környezetben terjedtek el. Ilyen kifejezés volt például a *кост-лидер* ‘költségvezető’, főként szűk szakmai környezetben használatosak, ezért kevésbé voltak ismertek a szélesebb közönség számára. Ezt a fogalmat például 51 fő egyáltalán nem ismerte, és mindössze 5 fő jelölte, hogy teljesen tisztában van vele. Emellett még voltak olyan szavak, amelyek relevánsak a jelenlegi gazdasági és pénzügyi helyzet leírására, de még kevésbé ismertek, azonban valószínűleg ezek a fogalmak a következő években várhatóan elterjedtebbé válhatnak. Példaként felsorolható ide a

пермакризис és a *финтех*. Azonban voltak olyan fogalmak is, amelyek széles körben elterjedtek. Ilyen volt például a *ребрендинг* ‘rebranding’, ezt a fogalmat 80 válaszadó nagyjából vagy teljesen ismerte, és mindössze 3 fő nem találkozott még vele.

5. BEFEJEZÉS

Befejezésképpen összefoglalom a dolgozatom fő részeit és kiemelek pár további kutatási lehetőséget. A dolgozat az angol eredetű szavak (anglicizmusok) elterjedését vizsgálja az orosz gazdasági-pénzügyi nyelvben, különösen a peresztrojka utáni időszakban. A kutatás célja, hogy bemutassa ezen kifejezések eredetét, terjedését és használatát az orosz anyanyelvi beszélők körében, két fő kérdésre fókuszálva: az ismertségükre és használatukra, valamint az életkor, szakmai háttér és földrajzi tényezők közötti különbségekre. A tanulmányom elején feltételeztem azt, hogy az angol eredetű kifejezések nemcsak a szakmai terminológiát formálták, hanem a köznyelvbe is jelentős mértékben beépültek, különösen a fiatalabb generációk körében. Azonban vannak olyan kifejezések is, amelyek szakmai háttértudást igényelnek a gazdasági és a pénzügyi szektorban, és az angol nyelv ismerete is fontos egyes fogalmak megértéséhez.

A peresztrojka időszakától (1985-től) kezdve az angol nyelv hatása az oroszra jelentősen erősödött. Az új gazdasági környezet szókincsének megalkotása során számos anglicizmus honosodott meg. A kutatás egy 60 szóból álló szójegyzék segítségével elemzi a legelterjedtebb gazdasági és pénzügyi kifejezéseket, külön figyelmet fordítva azok nyelvtani és kulturális integrációjára.

A kutatás empirikus része kérdőíves felmérés, amely az anglicizmusok ismertségét vizsgálta 96 orosz anyanyelvi beszélő körében. Az eredmények azt mutatták, hogy az anglicizmusok ismerete szoros összefüggésben áll az életkorral, szakmai háttérrel és városi környezettel. A fiatalabb generáció és a gazdasági szférában dolgozók nagyobb arányban ismerik és használják ezeket a szavakat.

Az anglicizmusok terjedésének okai között szerepel a globalizáció, az angol nyelv presztízse, valamint a nyugati üzleti és technológiai modellek hatása. Az orosz gazdasági diskurzusban ezek a szavak gyakran a hatékonyságot és modernitást jelképezik, de ugyanakkor a nyelvi homogenizáció veszélyét is magukban hordozzák. A dolgozat rávilágít arra, hogy az anglicizmusok nemcsak a szakmai nyelv részévé váltak, hanem a mindennapi kommunikációban is teret nyertek.

Továbbá, az elvégzett kutatás rávilágított arra, hogy az anglicizmusok térhódítása az orosz gazdasági és pénzügyi nyelvben nem egyenletes. Az elemzett kifejezések jelentős részét a fiatalabb generációk és az angolul beszélők könnyebben ismerik fel és használják, míg bizonyos fogalmak, különösen a szakmai háttérrel igénylő szavak, kevésbé elterjedtek. A kutatás során megfigyeltem, hogy az olyan általánosan használt szavak, mint a *chapman* és a

ребрендинг, már szinte teljesen integrálódtak a köznyelvbe, míg az olyan kifejezések, mint a *небизнесмен* vagy a *кост-лидер*, leginkább szakmai környezetben fordulnak elő.

Az előzetes feltételezésem részben beigazolódott. A vizsgálat során megállapítottam, hogy az angol eredetű kifejezések valóban formálták az orosz szakmai terminológiát, de csak bizonyos mértékben váltak a köznyelv részévé. A fiatalabb generációk és a szakmailag képzettek körében az anglicizmusok ismerete sokkal szélesebb körű, míg más csoportokban ezek kevésbé elterjedtek. Emiatt kiemelném a feltételezésem azon részét, amelyben megemlítem, hogy számos kifejezés ismerete szakmai háttértudást igényel a gazdasági és a pénzügyi szektorban, és az angol nyelv ismerete is fontos egyes fogalmak megértéséhez. Ez a hipotézis jelentős részben beigazolódott. Kutatásom azt is alátámasztotta, hogy az angol nyelvtudás jelentősen hozzájárul az anglicizmusok megértéséhez és használatához.

A kutatás során felmerültek további vizsgálati lehetőségek is. Érdekes lenne például a jelenleginél szélesebb kifejezőkészlettel dolgozni, különösen olyan szavakat bevonva, amelyek a digitális gazdasághoz és a technológiai újításokhoz kapcsolódnak. Ezáltal pontosabb képet kaphatnánk arról, hogyan hatnak az új gazdasági és technológiai trendek az orosz szakmai nyelvre. Illetve több szempontot is figyelembe lehetne venni a felmérés kérdései során. Például meg lehetne vizsgálni, hogy az angol és más idegennyelvű nyelvvizsgák szintje hogyan befolyásolja a szavak ismeretét. Továbbá, érdemes lenne a kutatást hátrányosabb helyzetű orosz anyanyelvi személyek között is kitölteni és a kisebb települések elérése is fő szempont lehet a lehetséges további kutatásoknál.

Összegzésül elmondható, hogy az angol eredetű kifejezések befolyása az orosz gazdasági és pénzügyi nyelvre kettős: míg bizonyos szavak könnyen elterjednek és általános használatúvá válnak, mások szűk szakmai környezetben maradnak. Ez a kutatás hozzájárult ahhoz, hogy jobban megértsük ezeknek a fogalmaknak a szerepét és helyét az orosz nyelvhasználatban.

6. BIBLIOGRÁFIA

- Alfarhan, I. (2016). *English as a Global Language and the Effects on Culture and Identity*. *American Research Journal of English and Literature (ARJEL)*, Volume 2, Letöltve: 2024. december 30., innen: <https://www.arjonline.org/papers/arjel/v2-i1/10.pdf>
- BitcoinBázis. (2024). *2025-ben jön a digitális rubel Oroszországban*. Letöltve: 2025. január 14., innen: <https://www.bitcoinbazis.hu/2025-ben-johet-a-teljeskoruen-hasznalhato-digitalis-rubel-oroszorszagban>
- Cambridge Dictionary. (2019). *Outsourcing*. Letöltve: 2025. január 6., innen: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/outsourcing>
- Cambridge Dictionary. (2022a). *Rebranding*. Letöltve: 2025. január 8., innen: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/rebranding>
- Cambridge Dictionary. (2022b). *Franchising*. Letöltve: 2025. január 8., innen: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/franchising>
- Cambridge Dictionary. (2023a). *Co-working*. Letöltve: 2025. január 7., innen: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/co-working>
- Cambridge Dictionary. (2023b). *Permacrisis*. Letöltve: 2025. január 8., innen: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/permacrisis>
- Cambridge Dictionary. (2025). *Cost leader*. Letöltve: 2025. január 7., innen: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/cost-leader>
- Cambridge Dictionary. (n.d.). *Upcycling*. Letöltve: 2025. január 6., innen: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/upcycling>
- Chen, J. (2019). *Exploring the Types of Default and the Consequences*. Letöltve: 2025. január 8., innen: <https://www.investopedia.com/terms/d/default2.asp>
- Crystal, D. (2003). *English as a Global Language* (2nd ed.). Cambridge University Press. Letöltve: 2024. december 30., innen: https://www.culturaldiplomacy.org/academy/pdf/research/books/nation_branding/English_As_A_Global_Language_-_David_Crystal.pdf
- Encyclopaedia Britannica. (2024a). *Boris Yeltsin | Biography & Facts | Britannica*. Letöltve: 2025. január 14., innen: <https://www.britannica.com/biography/Boris-Yeltsin#ref339291>
- Encyclopaedia Britannica. (2024b). *Perestroika*. Letöltve: 2024. december 30., innen: <https://www.britannica.com/topic/perestroika-Soviet-government-policy>

Ethnologue. (2023). *What Are the Top 200 Most Spoken languages?* Letöltve: 2025. január 14., innen: <https://www.ethnologue.com/insights/ethnologue200/>

Fernando, J. (2019). *How Futures Are Traded*. Letöltve: 2025. január 10., innen: <https://www.investopedia.com/terms/f/futures.asp>

Fernando, J. (2024). *Initial Public Offering (IPO): What It Is and How It Works*. Letöltve: 2025. január 8., innen: <https://www.investopedia.com/terms/i/ipo.asp>

Ganti, A. (2024). *Cash Trading Definition, Rules, Vs. Margin Trading*. Letöltve: 2025. január 10., innen: https://www.investopedia.com/terms/c/cash_trading.asp

Gateway Procurement. (2019). *Outsourcing: A Brief History*. Letöltve: 2025. január 6., innen: <https://gatewayprocurement.co.uk/insights/outsourcing-a-brief-history/>

Hayes, A. (2024). *What Is Financial Leverage, and Why Is It Important?* Letöltve: 2025. január 10., innen: <https://www.investopedia.com/terms/l/leverage.asp>

HOLD Alapforgalmazó Zrt. (2022). *Blockchain technológia*. Letöltve: 2025. január 8., innen: <https://hold.hu/lexikon/blockchain-technologia/>
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780191803093.001.0001/acref-9780191803093-e-632>

Janurik Szabolcs. (2007). *Az angol szókészleti elemek kölcsönzésének kérdései a mai orosz nyelvben* [PhD-disszertáció, Szegedi Tudományegyetem]. SZTE Doktori Repozitórium. Letöltve: 2024. december 30., innen: https://doktori.bibl.u-szeged.hu/id/eprint/814/3/Janurik_Szabolcs_PhD-t%C3%A9zisek_magyar.pdf

Janurik Szabolcs. (2010). *The Integration of English Loanwords in Russian: An Overview of Recent Borrowings*. *Studia Slavica Hung.* 55 (2010): 45–65. Letöltve: 2025. január 2., innen: https://www.researchgate.net/publication/250009605_The_Integration_of_English_Loanwords_in_Russian_An_Overview_of_Recent_Borrowings

Kagan, J. (2023). *How overdraft provides protection*. Letöltve: 2025. január 10., innen: <https://www.investopedia.com/terms/o/overdraft.asp>

Kagan, J. (2024). *Financial Technology (Fintech): Its Uses and Impact on Our Lives*. Letöltve: 2025. január 10., innen: <https://www.investopedia.com/terms/f/fintech.asp>

Kripto Akadémia. (2024). *Az orosz elnök aláírta a kriptovaluta bányászat legalizálásáról szóló törvényt*. Letöltve: 2025. január 14., innen: <https://kriptoakademia.com/2024/08/09/az-orosz-elnok-alairta-a-kriptovaluta-banyaszat-legalizalasrol-szolo-torvenyt>

Magyar etimológiai szótár (n.d.). *Anglicizmus*. Letöltve: 2024. december 30., innen: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-etimologiai-szotar-F14D3/a-a-F14E1/anglicizmus-F1659/>

- McCrum, R., Cran, W., & MacNeil, R. (2003). *The Story of English* (3. átdolg. kiad.). Penguin Publishing Group.
- Minya Károly. (2014). *Új szavak II*. Tinta Könyvkiadó
- Múlt-kor történelmi magazin. (2011). *A peresztrojka negyed évszázada*. Letöltve: 2025. január 14., innen: https://mult-kor.hu/20110224_a_peresztrojka_negyed_evszazada
- Orosz Hírek. (2024). *Orosz Hírek*. Letöltve: 2025. január 14., innen: <https://oroszhirek.hu/az-orosz-gazdasagi-novekedes-elerei-az-54-szazalekot/>
- Oxford Reference. (2016). *Influencer Marketing*. Letöltve: 2025. január 7., innen: <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780191803093.001.0001/acref-9780191803093-e-632>
- Pavlicz Ágnes. (2017). *A szókölcsonzés típusai a neologizmusok fordításában J. K. Rowling Harry Potter és a bölcsek köve c. regénye alapján* Letöltve: 2025. január 6., innen: https://acta.bibl.u-szeged.hu/53803/1/moraakademia_004_043-066.pdf
- Salvo (1994). *Reiner Pilz* Letöltve: 2025. január 6., innen: <https://www.salvoweb.com/files/sn99sm24y94tk181119.pdf>
- Suciu, P. (2020). *History Of Influencer Marketing Predates Social Media By Centuries – But Is There Enough Transparency In The 21st Century?* Letöltve: 2025. január 7., innen: <https://www.forbes.com/sites/petersuciu/2020/12/07/history-of-influencer-marketing-predates-social-media-by-centuries--but-is-there-enough-transparency-in-the-21st-century/>
- The Investopedia Team. (2024). *Cryptocurrency Explained With Pros and Cons for Investment*. Letöltve: 2025. január 10., innen: <https://www.investopedia.com/terms/c/cryptocurrency.asp>
- Tőkeportál Zrt. (2025). *Közösségi Finanszírozás*. Letöltve: 2025. január 10., innen: <https://tokeportal.com/kozossegi-finanszirozasi/>
- Костомаров В. Г. (1999). *Языковой вкус эпохи. Из наблюдений над речевой практикой масс-медиа*. 3-е изд., доп. Санкт-Петербург: «Златоуст» Letöltve: 2025. január 8., innen: <https://neolex.iling.spb.ru/search?indexed-glossary-facets%5B0%5D=title%3Анебигфошник>
- Институт лингвистических исследований РАН. (2019). *Неолекс: База данных новых слов русского языка. Новое в русской лексике. Словарные материалы. Небигфошник*.
- Институт лингвистических исследований РАН. (n.d.). *Неолекс: База данных новых слов русского языка. Новое в русской лексике. Словарные материалы*. Letöltve 2025. január 3., innen: <https://neolex.iling.spb.ru/>

Институт Лингвистических Исследований Российской академии наук. (2015-2022).
Новое в русской лексике. Словарные материалы. Letöltve: 2025. január 3., innen:
<https://iling.spb.ru/dictionaries/350>

Крысин Л. П. (2008). *Слово в современных текстах и словарях. Очерки о русской лексике и лексикографии.* Letöltve: 2025. január 2., innen:
https://portal.tpu.ru/SHARED/s/SHCHITOVA/Aspir/Aspirantam/Krysin_slovo.pdf

Подчасова С. В. (1995). *Новые слова «адвертайзинга»* I. Русская речь 1995/2: 71–76.

Романов А. Ю. (2000). *Англицизмы и американизмы в русском языке и отношение к ним.* Санкт-Петербург: «Издательство Санкт-Петербургского университета»

Романов А. Ю. (2004). *Современный русский молодежный сленг.* (Slavistische Beiträge 435.) München: Verlag Otto Sagner. Letöltve: 2025. január 2., innen:

https://www.researchgate.net/publication/331099607_Artemij_Urevic_Romanov_SOVREME_NNYJ_RUSSKIJ_MOLODEZNYJ_SLENG

Собака. (2020). *Я надену все лучшее сразу! Фотограф Тимур Карашаев против чрезмерного потребления.* Letöltve: 2025. január 6., innen:
<https://www.sobaka.ru/crimea/fashion/heroes/105339>